

Vrchoviště centrální Šumavy

Oproti severským rašeliništím jsou šumavská vrchoviště unikátní především kombinací severských a středoevropských druhů. Borovice kleč (*Pinus mugo*), která zde převažuje, je totiž středoevropským druhem, jehož přirozené rozšíření končí Krkonošemi a dále na sever už neroste. Na rozsáhlých vrchovištích nad Luzenským údolím jsou nejcennější plochy bezlesí, které jsou členěny do bultů (vyvýšenin), které jsou porostlé trsy různých ostříc, rašeliníky a dalšími druhy, a šlenků, což jsou prohlubně, kde se drží voda, žijí zde odlišné druhy rašeliníků i dalších rostlin či bezobratlých, které využívají tato velmi zamokřená mikrostaniště, aniž by si konkurovaly s druhy žijícími na bultech. Na těchto místech přežívají glaciální relikt, které mají dnes hlavní rozšíření v boreální zóně Eurasie a Severní Ameriky. Ukázkovým příkladem je suchopýrek trsnatý (*Trichophorum cespitosum*), jehož cirkumpolární areál se v Evropě od západu k východu se stoupající vzdáleností od moře stává ostrůvkovitým. Jde o typický boreomontánní prvek Šumavy.

vrchoviště s klečí • Hochmoor mit der Berg-Kiefer

borovice kleč • Bergkiefer

suchopýrek trsnatý • Rasenbinse

Hochmoore des zentralen Böhmerwaldes

Im Gegensatz zu den Mooren Skandinaviens ist der Böhmerwald vor allem durch die Kombination nordischer und mitteleuropäischer Arten einzigartig. Die hier vorherrschende Bergkiefer (*Pinus mugo*) ist eine mitteleuropäische Art, deren natürliche Verbreitung im Riesengebirge endet und nicht mehr weiter nördlich folgt. In den ausgedehnten Hochmooren über dem Lusental ist die Vegetation durch Bulte und Schlenken differenziert. Torfbildende Moose und Seggen wachsen horstartig in die Höhe und bilden die sogenannten Bulten. Dazwischen, in den Schlenken, steht das Wasser an der Oberfläche an. Diese Kleinstgewässer werden von hochspezialisierten Pflanzen und wirbellosen Tieren bewohnt. An diesen Orten überleben Eiszeitrelikte, die heute in den borealen Gebieten Eurasiens und Nordamerikas ihre Hauptverbreitung haben. Ein typisches Beispiel ist die Rasenbinse (*Trichophorum cespitosum*), deren zirkumboreales Areal sich in Europa von Westen nach Osten mit abnehmender Meeresnähe (steigender Kontinentalität) inselartig auflöst. Auch das Vorkommen im Böhmerwald ist solch ein boreo-montanes Relikt.

Mokřady často osidlují rostliny z čeledi šachorovitých (*Cyperaceae*), kam kromě suchopýrku patří i rod ostřice, kterých nalezneme na vrchovištích hned několik. Nenápadná a vzácná ostřice chudokvětá (*Carex pauciflora*) roste na bultech a sušších okrajích vrchovišť, zatímco v rašelinných šlencích nalezneme například ostřici bažinnou (*Carex limosa*), která zarůstá často i houpavé okraje rašelinných jezírek. Tam můžeme nalézt i blatnici bahenní (*Scheuchzeria palustris*), jež je také mnohem častější v severských oblastech.

ostřice chudokvětá • Armblütige Segge

ostřice bažinná • Schlamm-Segge

blatnice bahenní • Sumpf-Blumenbinse

Feuchtgebiete werden oft von Pflanzen aus der Familie der Sauergrasgewächse (*Cyperaceae*) besiedelt, zu denen neben der Rasenbinse auch die Gattung der Seggen gehört, von der auf Hochmooren gleich mehrere Arten leben. Die unscheinbare und seltene Armblütige Segge (*Carex pauciflora*) wächst auf Bulten und trockenen Rändern von Hochmooren, während wir in den Schlenken beispielsweise die Schlamm-Segge (*Carex limosa*) finden, die oft die schwankenden Ränder von Mooraugen bewächst. Dort finden wir auch die Blumenbinse (*Scheuchzeria palustris*), die ebenfalls in den nördlichen Gebieten viel häufiger vorkommt.

Na vrchovištích rostou také krásně kvetoucí rostliny. Často jsou to zástupci čeledi vřesovcovitých (*Ericaceae*), kterým umožňuje růst na těchto velmi chudých stanovištích symbióza s houbami, takzvaná mykorrhiza. Mykorrhiza vřesu je jedna z nejvíce specializovaných, neboť je přizpůsobena extrémně kyselému půdnímu prostředí vrchovišť. Snad nejkrásnějším druhem z této skupiny je kyhanka sivolistá (*Andromeda polifolia*). Dále je to dobře známá klikva bahenní (*Vaccinium oxycoccos*) a také vzácnější klikva maloplodá (*Vaccinium microcarpum*), která se vyskytuje na nejzachovalejších místech.

kyhanka sivolistá • Rosmarinheide

klikva bahenní • Gewöhnliche Moosbeere

klikva maloplodá • Kleinfrüchtige Moosbeere

rosnatka okrouhlolistá • Rundblättriger Sonnentau

rosnatka anglická • Langblättriger Sonnentau

Auch auf den Hochmooren wachsen wunderschön blühende Pflanzen. Oft sind es Mitglieder der Heidekrautgewächse (*Ericaceae*), die in diesen sehr nährstoffarmen Lebensräumen durch Symbiose mit Pilzen wachsen können. Diese Symbiose wird Mykorrhiza genannt und die Mykorrhiza der Heidekrautgewächse ist eine Spezialität, die für die extrem sauren Bodenverhältnisse von Mooren optimiert ist. Die vielleicht schönste von ihnen ist die Rosmarinheide (*Andromeda polifolia*). Neben der bekannten Gewöhnlichen Moosbeere (*Vaccinium oxycoccos*) kommt an den am besten erhaltenen Standorten die seltene Kleinfrüchtige Moosbeere (*Vaccinium microcarpum*) vor.

Auch fleischfressende Sonnentau leben in diesen nährstoffarmen Lebensräumen. Sie fangen Insekten und gewinnen so wertvolle Nährstoffe. Neben dem häufigeren Rundblättrigen Sonnentau (*Drosera rotundifolia*) kommt in der Gegend unterhalb vom Lusen am Rande von Mooraugen auch der sehr seltene Langblättrige Sonnentau (*Drosera anglica*) vor. Beide Arten kreuzen sich hier.

Europäische Union
Evropská unie
Europäischer Fonds für
regionale Entwicklung
Evropský fond pro
regionální rozvoj

Ziel ETZ | Cíl EÚS
Freistaat Bayern –
Tschechische Republik
Česká republika –
Svobodný stát Bavorsko
2014 – 2020 (INTERREG V)

Přírodovědecká
fakulta
of Science
Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Nationalpark
Bayerischer Wald
SNSB
Staatliche
Naturwissenschaftliche
Sammlungen Bayerns

Nationalpark
Bayerischer Wald
SNSB
Staatliche
Naturwissenschaftliche
Sammlungen Bayerns

QR code linking to the National Park (NATIONALPARK).